

Tadiria Hiburu

I Tamaza za Paranga

¹ Pana rane qari jola lao rari na Tamaza za vakanoko tatazaria zoku totozo na tinoni korokorotai ko qari paranga votu vani aza tadiria na nada tite,

² ba pa rane betobetona ari na Tuna makaina za valageria ko na Tuna aza za paranga vani aza. Ko pana Tuna tugu aza za vapodakia na Tamaza za na doruna vinapodaka, beto ko na Tuna tugu aza za mijatia ko mina izongoria doru zakazava.

³ Ko na Tuna aza za na malakapina na Tamaza beto na Tuna tugu za na kirena zozoto na Tamaza, ko na Tuna tugu za aru tamana varikamudi pa nana paranga neqineqidi ria doru zakazava. Pa liguna za roitini aza za na vulavulazana na sela tadiria na tinoni nari za nyumu bangara pa noka pa kale matuana na Tamaza ululuna jola aza.

Na Tuna na Tamaza za Poreveveina Joladiri na Mateana

⁴ Na Tuna na Tamaza za tavaporeveveina joladi ria doru mateana, varitoto vei tugu na izongo za teku izongia aza ba za poreveveina joladi ria na izongo tadiria na mateana.

⁵ Ko na zozotona ani ura kepore za maka totozo bi paranga veini ari na Tamaza za maka ria na naña mateana,

<<Na Tuqu ara ao,

pa ngenari qa ule votuni ara za na Tamamu
ao! >> gamike guni mae za maka nana
mateana.

Beto ko kepore za maka totozo bi paranga veini
ari na Tamaza za maka ria na nana mateana,
<<Ara za mana Tamana aza,

ko aza za mina juki vei na Tuqu ara aza,
gamike guni mae za maka nana mateana.>>

⁶ Goto tonai mi valageria pa pezo za guni za
na Tuna podo moe nari za paranga vei tu ari na
Tamaza,

<<Ria doru mateana tana Tamaza za mari
vatarazaea aza,>> za gua tu.

⁷ Na Tamaza za rove veidi qarike loka
poreveveina ria na mateana, ura na veveidi ria za
ari tu za gua vei na Tamaza,

<<I Tamaza za roiti veidi na gava ria na nana
mateana,

beto za veidi na iku vuruvurungu aza ria na
nana nabulu,>> za gua.

⁸ Ba na Tuna za dogoro veini za poreveveina
jola, ura na veveina aza za ari za gua vei na
Tamaza pana tana Tuna,

<<Tamaza, na mua nyumunyumuna bangara za
mina kole jola kamua na kamua!

Beto muna totolidi pana tuvizzi ria na mua
tinoni.

⁹ Qu qerani ao za na roiti tuvizina qari roitini ria
na tinoni

beto quke tavaraguani ao za na roiti ikerena
qari roitini ria na tinoni.

1:5 Kera Vatarazae 2.7; Roiti 13.33; Giburu 5.5.   **1:5** 2 Samuela 7.14; 1 Roiti Bangara 17.13.   **1:6** Vavanau 32.43; Kera Vatarazae 97.7.   **1:7** Kera Vatarazae 104.4.

Tamaza, ko za vei aza za ara na mua Tamaza qa
 mijatigo ao
 ko qa vanigo na qeraqera beto na vinalavata
 za jolani aza qa vadi ria na tavitimu,>> za
 guni.

10 Beto na veveina na Tuna za ari mule za gua
 vei na Tamaza,
 <<Bangara, ao qu roitini pa podapodalaina za na
 kasia abana,
 beto ao qu roitini pa limamu makamu za na
 noka.>>

11 Kolenana na totozo pala mari maragutu ria, ba
 ao za muna toa kamua na kamua.
 Beto ria doru zakazava ari za pala mari mu-
 raqu tamumutu veidia na pok'o.

12 <<Pala muna polo vijongo veidi gu na koti tamu-
 mutudi
 beto ko za mari tasoga pale vei na pok'o ria na
 zakazava ari.

Ba ao za munake izongo soga,
 beto ko na mua toa za mina kepore na vina-
 betona,>> za gua.

13 Kepore za maka totozo bi paranga vei ari na
 Tamaza pana tana maka ria nana mateana,
 <<Mu nyumu pani pa kale matuaqu
 tinganai mana vakilasa vanigo ko muna tete
 anyanyuni ria ao na mua kana,>> gamike
 guni mae maka nana mateana.

14 Ko na za gu ropi za na roiti tadiria na
 mateana? Ria na mateana za na ongongu qari
 roiti nabuluni gu na Tamaza beto ko ria za garunu

lageredi pa pezo aza ko mari tokadi ria mari teku izongia na inaalo.

2

Na Inaalo za Vadigita na Tamaza za Poreveveina Jola

¹ Ego taqe tori nongoria tu gita za na veveina na Tuna na Tamaza, ko za vei za gita ta aru tamana vamaururia ria na varivagigalai zozotodi taqe tori nongororia tu, ko take muma vei na tinoni olena.

² Na Vavanau za tavakarovo lame vei tadiria na mateana ko qari tekua ria na nada tite pa moa za na zozotodi. Ko ria tonai qarike tutia gu ba bari majai gu za na vavanau gu aza, nari za qari gozoria tugu na vinakilasa za padana na dia sela.

³ Ko za vei aza nari za pala tanake boka talegazani zozoto gita za na vinakilasa vei tanake pavu galani gita za na nongorona na inaalo poreveveina ani! Na Bangara makana za ule momoeni perangaina za na zona varialo ani, beto ko ria qari nongoroni pana tana za qari ule vakabekabere vadigami za na zozotona tugu za na vavakato aza qari gudigami.

⁴ Ko pana totozo aza na Tamaza ba za ule vakabekabere vadigami za na zozotona tugu za na vavakato aza tonai za roitidi kaki vinagilagila, na roiti varivagabaradi, na roiti neqidi beto ko za okoto iadiria na Ongu Tabuna, aza vei za nyorouani aza.

Aza za Vabatidigita na Zona tana Taaloni Gita

⁵ Ego ko nake tadiria na mateana za vakole laoa na Tamaza za na tolina na kasia guguzu koregana uka riza, aza na kasia guguzu koregana taqe korapa vavakatoni gita koviria.

⁶ Ba kolenana tu za maka kota pa Kutikuti Tabuna ketakoi za tapoja vaneqineqi, ari za gua vei,

<<Na za na tinoni ko qu roquroqu vaporeveveinaia ao Tamaza,
ae za koi vei poreveveina za na tinoni ko qu kopuni tu ao?

⁷ Qu vakole kauraia tadiria na mateana iapeki totozo,

qu vani na neqi beto na vinalavata,

⁸ ko aza za toliria doru zakazava,>> za gua.

Aza na paranga <<aza za toliria doru zakazava>> za gua na gnuana za kepore za maka za bi taloi pale ba doruna za qari ta ude beto gu. Ba koviria taqeke batia za maka tinoni bi toliria doru zakazava.

⁹ Goto i Jisu gu za vei taqe batia gita za tavakole kaurai tadiria na mateana iapeki totozo, ko pa korapana na variroqu varialona tana Tamaza za uke vadi doru tinoni aza. Ko pa liguna za gozoria aza na vitigi tonai za tavauke nari za taovulu beto za tavalavata aza.

¹⁰ Na tuvizina gu za na Tamaza, aza za vapo-dakaria beto za korapa aru tamana varikamudi doru zakazava, za vanyumuni nana nyumunyuma poreveveina aza ura za gozoria aza za na vitigi beto za uke pa korosi. Zara za vei i Jisu ko za toka lamedi ria doru tuna ko qari somana

izongia za na malakapi tana Tamaza, ura i Jisu za na matamata lavata za vabatidi na zona mari taalo ria na tinoni.

¹¹ Aza za valiosoria pana dia sela ria doru tinoni, ko aza beto ria doru qari tavarioso za qari maka moqaza puku tinonidi gu, ura na koko lame veidi beto gu tana Tamaza ria doru. Ko za vei aza zake kea gigaladi na taina i Jisu ria na tinoni ria.

¹² Ari za gua vei pana tana Tamaza aza,
 <<Mana vaqatani ara pana tadiria na taiqu za na
 veveina nizongomu ao,
 tonai mari varikamu vatarazae ria za ara ba
 mana vatarazaego tugu ao,>> za gua.

¹³ Beto ari mutu za gua vei aza,
 <<Ara mana vakolea na qua totoravuzu tana
 Tamaza,>> za gua.
 Beto ari mule za gua vei,
 <<Ani ara qa korapa suvere tavitiria ria na koburu
 za vaniziu na Tamaza,>> za gua.

¹⁴ Ko ria za gigaladi na koburu za na tinoni qari toa masa na orungu ko i Jisu makana ba za lame podo ko za somana toa vei na tinoni. Za roiti vei ari aza ko tonai za uke za vakilasia aza za na bangaradi na tomete, aza za izongia na neqi varivuke.

¹⁵ Ko pana zona vei ani za ruvataria aza ria qari matagutu uke ko qari suvere pinauzu pana dia toa.

¹⁶ Taqe tori gilagila valeanianada tu gita za nake ria na mateana za lame tokadi aza, goto ria tu na tinoni tuti lame veidi ti Ebarahami.

¹⁷ Ko za vei za pada tugu za aza za lagere podo ko za toa vei zozoto na tinoni. Ko za vei zara za boka vei na kuta iama za variroqu varitokai beto za roiti valeana pana nabuluna na Tamaza, ko na Tamaza za boka vulazaria ria na sela tadiria na tinoni.

¹⁸ Ko koviria za boka tokadi gu aza ria na tinoni qari gozororia na toketoke, ura aza makana ba za tori gozororia tugu ria na toketoke beto ko za tavavitigi vei tugu gita.

3

IJisu za Poreveveina Jolani i Mosese

¹ Ko zara za vei za, ka viza tinoni tana Tamaza, gamu za tori sorugamu tu na Tamaza! Mu dogoro vatogazia i Jisu aza za garunu lagereni na Tamaza ko aza za na kuta iama lavata za tokadigita pa nada vinazozoto.

² Aza za rangea na Tamaza aza ko za vei za na Tamaza tu za mijatia aza ko za roitini za na roiti ani, maka moqaza podeke vei i Mosese ba za tarange pana nana roiti tolidi ria na tinoni tana Tamaza.

³ Na tinoni za roitini na rumu za tadogoro vaporeveveina jolani na rumu za roitini aza. Ko pana zona vei aza za i Jisu ba za tadogoro pada jolani i Mosese.

⁴ Za zozoto tugu za dorudi na rumu za koledia tugu ria na tinoni qari roitini, ko na Tamaza aza za roitini doru zakazava.

⁵ I Mosese za maka tinoni tarangena pana nabuluna na Tamaza, za vei na nabulu za roiti valeana

vani nana bangara; ko nana roiti za uduku lao momoeria na zakazava za poja liguliguria na Tamaza na veveina i Jisu.

⁶ Ba na Karisito za na tinoni tarangena za vei na tuna marene za kopu valeadi ria na tinoni tana Tamaza. Ko gita za na tinoni tana Tamaza, vei tana aru tamana vamauru pana nada vinazozoto neqina taqe izongia tonai taqe korapa kulikulidi na zakazava qari korapa lame pa moeda.

Na Minyere Tadiria na Tinoni tana Tamaza

⁷ Ko za vei aza za ari za gua vei za na Ongu Tabuna pana Kutikuti Tabuna,

<<Pa ngenari za tonai muna nongoria na malaingina na Tamaza, nari za ari za gua vei na Tamaza,

⁸ <Muke vaduviduvilia na bulomiu qari vei ria na miu tite qari daidia vatabeziu ara
tonai qari podekeziu tonai qari korapa pa qega.

⁹ Ketakoi za qari podekeziu zoku totozo ara ria na miu tite,
ba qari batiadia ria na roiti qa roiti vadi ara pa korapana madengavulu aoro ba qari kiluniziu tu.

¹⁰ Ko qa korakoradi ara ria na zazae tinoni ari ko ari qa gua vei:

Qari kiluniziu ara doru totozo beto ko qari daidia vatabea na zona tuvizi taqu za ari.

¹¹ Ko marike izongo lugea ria za na ia minyeminyerena qa vanaqiti vakole vadi ara, qa gua ara.

Qa maulu vakole vei zara ara ura qa tagigiridi,> za gua na Tamaza,>> za gua za na Ongu Tabuna.

¹² Ka viza tavitiq, mu vabalau za gamu keta maka pa varikorapaimiu gamu mi kolea na roquroqu ikeredi ko mike vazozoto beto ko mi gabala loi pale za na Tamaza toana.

¹³ Goto aza tu za poreveveina jola za mu makarai paranga varivaneqi lao lame doru rane za gamu tonai za korapa kolenana za na rane <<Pa ngenari.>> Ko muna vei gamu za pala minake boka toka vapirugamu na miu sela gamu roitidi beto minake duviduvili na roqumi na roqumi za gamu.

¹⁴ Ura gita za na tinoni taqe somana izongia aza vei za roiti vadigita na Karisito podalai tu tonai taqe vazozoto pa podalaina ko mina kamua na vinabetobetona nada toa.

¹⁵ Tonai za paranga za na Kutikuti Tabuna,
<<Pa ngenari za tonai muna nongoria na mamaialingina na Tamaza,
za muke vaduviduvilia na bulomiu qari vei
ria na miu tite qari daidia vatabea na
Tamaza,>> za gua.

¹⁶ Nari za ari zei ria na tinoni qari nongoriad dia za na mamaialingina na Tamaza ba qari daidia tugu vatabea na Tamaza? Ria doru tinoni tugu qari batia na neqi tana Tamaza tonai za toka votudi pa Ijipi i Moses ke!

¹⁷ Ari zei za kole tagigiridi ka madengavuluputa aoro na Tamaza? Ria tugu qari lotu pa sela ko na vuana za qari uke tugu pa qega.

18 Ko tonai za maulu na Tamaza ko <<Marike izongo lugea ria za na ia minyeminyerena qa vanaqiti vakole vadi ara>> za gua, nari za ari zei za guni aza? Ria na tinoni Izireli tugu qari daidia vatabea aza ke!

19 Ego ko koviria taqe bati valeania za na ginuana qarike boka lugea na ia minyeminyerena ria za ura qarike vazozoto gu ke!

4

1 Ego ko na Tamaza za tori vakolea tu nana taringutinguti ko tana izongia gita za na minyeminyerena za vanaqiti vakolea aza za gua. Ko za vei za gita tavabalau koviria ura keta maka gamu mi tadogoro vei zake boka izongia za na minyere za taringutinguti vakoleni na Tamaza.

2 Za tori tatarae tu tadigita za na nongoro leana, maka moqaza podeke vei ria nada tite pa moa ba qari nongoria tugu za na veveina na minyere ani. Qari nongoriadia ria tonai qari korapa pa qega za na nongoro aza ba zake tokadi ura tonai qari nongoria ba qarike vazozotoa pa bulodi za na nongoro aza.

3 Ko gita na tinoni taqe vazozoto za tana lugea za na minyere za taringutinguti vakoleni na Tamaza. Maka moqaza podeke vei za tori pojai tu na Tamaza pana Kutikuti Tabuna ari za gua vei,

<<Qa tagigiridi ko qa maulu vakole ara, ari qa gua vei,

<Marike izongo lugea ria za na ia minyeminyerena qa vanaqiti vakole vadi ara,> qa gua,>> za gua za na Tamaza.

Pa podalaina tu tonai za vapodakia na kasia guguzu za tori vaokotoria tu na Tamaza ria doru nana roiti ba zara mutu za paranga vei aza.

⁴ Kolenana za maka ia pa Kutikuti Tabuna za pojai za na veveina na rane vinavitu pa liguna za roitini na kasia guguzu, ari za gua vei, <<Pana rane vinavitu na Tamaza za minyere pa doru nana roiti za roitidi,>> za gua.

⁵ Ko na veveina na ginugua ani za ari mule za maka poja vei aza, <<Marike izongo lugea ria za na ia minyeminyerena qa vanaqiti vakole vadi ara,>> za gua.

⁶ Ria na tinoni qari nongoro momoea za na nongoro leana na veveina na minyere ani za qarike lugea za na minyere aza, ura qarike vazozotoa ria aza za pojai na Tamaza. Ko za vei za koledia mule ria kaki za vamalumuria na Tamaza ko mari tekua za na minyere aza.

⁷ Ko na veveina na minyere ani za mijata vakolea mutu na Tamaza za maka rane za tapoja <<Pa ngenari.>> Ko za tori jola tu zoku aoro beto za pojai i Devita pana Kutikuti Tabuna za na veveina ani, ari za gua vei,

<<Pa ngenari za tonai muna nongoria na malaingina na Tamaza,
za muke vaduviduvilia na bulomiu,>> za gua.

4:3 Kera Vatarazae 95.11; Giburu 3.11; 4.5.   **4:4** Podapodalaina 2.2.   **4:5** Kera Vatarazae 95.11; Giburu 3.11; 4.1.   **4:7** Kera Vatarazae 95.7-8; Giburu 3.7-8.

8 Ko maka goto minyere tu za pojai na veveina na Tamaza, ura vei bi tori vadi zozoto tu i Josua ria na tinoni za na minyere za taringuttingutini na Tamaza, nari za bike mijatia mule na Tamaza za maka goto rane.

9 Ko za vei aza za korapa kolenana ko mari tekuria na tinoni tana Tamaza za na minyere za vei na Tamaza za minyere pa rane vinavitu.

10 Ura na tinoni za lugea na ia minyeminyerena za taringuttinguti vakoleni na Tamaza za mina minyere tugu pana liguna za roitini nana roiti, maka moqaza vei na Tamaza ba za minyere tugu pa liguna za vaokotia na kasia guguzu.

11 Ko aria gita ta podeke vitivitigia ko ta lugea za na ia minyeminyerena aza, ko kepore maka gita mi lotu keta mike tekua za na minyere aza, qari vei ria nada tite pa moa ura qari maja paranga.

12 Muke dogoro vakepore veveinaia ani, ura na paranga tana Tamaza za na toana beto za kolea na neqi, beto ko za gani joladi doru benete varisobe qari gani varikale. Za boka suni luge kamua na paranga za ketakoi qari varikamu na toa beto na ongongu beto ko ketakoi qari varikamu na suvege pudapuda beto na varijoka, beto za tutidi na paranga ria na roquroqu beto nyorogua leadi beto ikeredi qari kole pa bulona na tinoni.

13 Ko kepore za maka nana vinapodaka bi pae tana Tamaza, goto dorudi na zakazava za vapodakaria za qari kole galegaledia gu pa kabekaberenia pana dogodogoro tana Tamaza. Ko pana tana tugu za tana lao ule votudi gita ria doruna na roiti taqe roitidi pana okokotonada toa.

I Jisu za na Nada Kuta Iama za Poreveveina Jola

¹⁴ Ko gita ta aru tamana vamauria aza vei taqe vazozotoa na veveina aza. Ura gita taqe tori izongia tu za maka kuta iama lavata poreveveina, i Jisu na Tuna na Tamaza, ko aza za tori lugea tu za na ia madina za suveria na Tamaza.

¹⁵ Na kuta iama lavata tadigita za gilagila valeanarianana aza ria doru nada munyala gita. Ura aza ba za tori gozororia tugu ria na toketoke taqe gozororia gita, ba zake boka sela aza.

¹⁶ Ko gita take tumatum, goto aria ta rerege varene vatuvisi lao pa nyumunyumuna bangara tana Tamaza, aza za roquroqugita. Ketakoi tana boka batia gita za nana variroqu varitokai beto aza mina toka valeadigita tonai tana nyorogua tatoka za gita.

5

¹ Ria doru kuta iama lavata za na tamijatadi tugu pana tadiria na tinoni tugu beto qari tauduku ria ko mari roiti vani na Tamaza ko mari tokadi ria na tinoni. Ko na roiti qari tamijatani beto qari taudukuni ria za mari vavavui beto mari variwanani ria na varivana vulazadi na sela tadiria na tinoni.

² Na kuta iama lavata makana ba za gozororia gu ria na munyala ko za vei za boka gilagila valeanaria aza ria na tinoni qari rura ko qari tatoka vapiru.

³ Na tinoni munyala aza, ko za vei nana roiti za taiani za mina vavavui lao tana Tamaza ko mina vulazaria aza ria nake sela tadiria na goto tinoni gu makadi goto na nana sela tugu makana vei.

⁴ Kepore za maka tinoni bi mijatia makana ko bi tavalavata vei na iama. Goto pana uduku tu tana Tamaza za tavanyumu iama za na tinoni, maka moqaza podeke vei i Eroni ba na Tamaza tugu za udukia nari za iama.

⁵ Ko na Karisito ba zake valavata muleni makana ko bi maka kuta iama lavata aza, goto na Tamaza tu ari za guni vei,

<<Na Tuqu ara ao,

pa ngenari qa ule votuni za ara za na Tamamu ao,>> za gua.

⁶ Beto kolenana mule za maka kota pana Kuitikuti Tabuna ketakoi za paranga vei ari,

<<Ao za maka iama kole jolamu

pana zona vei za iama i Melekizedeki,>> za gua.

⁷ Tonai za suvere pa pezo i Jisu za kiu alili viviva beto za varavara tepatepa lao aza pana tana Tamaza, ko na Tamaza bi boka vasarea pana uke za gua. Ko za oea na Tamaza aza ura za vapekai lao tana Tamaza.

⁸ Na Tuna tugu na Tamaza aza, ba pana vitigi tu za gozororia aza za gilagilai za na zona vatabena na Tamaza.

⁹ Ko tonai za vaokotia i Jisu za nana roiti, nari tonai za aza za na kutana na inaalo kole jolana tadiria doru qari vatabea aza,

¹⁰ ko na Tamaza za ule votuni na kuta iama lavata pana zona vei za iama i Melekizedeki aza.

Muke Nogoto Totoravuzia na Karisito

11 Koledia mutugu za zoku zakazava qa nyorogua pojadigamu ara za na veveina aza qa koni pojadigamu, ba za tapata na vakabere vadigamu ani, ura gamu rura ko gamuke boka vakoititiria na zakazava gamu nongororia gamu.

12 Ura na kakazana za na totozo za tori jola tu ko za pada bu tori boka tinoni varivagalai tu za gamu. Ba gamu oqoro pada ko ria tu na tinoni za mari vagagalai sogadigamu mule ria na zakazava za pada pa podapodalaina tu bu tori gilagilai tu gamu aza na veveina za pojai na Tamaza. Za tori pada tu bu tekuria gamu ria na ganigani maurudi ba gamu korapa laomiu gu na susu meleke za gamu.

13 Na tinoni za korapa susu meleke za na koburu melalu gu aza, ko za oqoro vagilagilai aza za na veveina na tuvizi.

14 Goto ria na tinoni matuadi za na ganigani maurudi tu za qari tekua, ko ria za qarike koroto varoitiria ko qari boka bati pikatia na tuvizina na ikerena.

6

1 Ko za vei aza za aria gita ko ta rerege vatuvizi lao ko ta tekuria na varivagalai za padadi ria na tinoni qari matua, ko take kole gu maka moqaza pojaria ria na nongoro qari vagagalai momoedigita na veveina na Karisito. Zake pada ko tana maka varivagalaidi mule gita za na veveina na tinoni mina gabala pana roiti qari roitini ria za uke na ongongudi, na veveina ae zona vei mina rangea na Tamaza na tinoni,

² na varivagigalaina na veveina na paputaiso beto na vaopodi na lima ria qari vazozoto, beto na veveina na turumule pa uke beto na varituti betobetona tana Tamaza.

³ Goto aria ko ta rerege vatuvizi lao tu pa vari-vagigalai matuana! Ko ari tana roiti vei za gita vei mina vamalumugita na Tamaza.

⁴ Ura za tapata jola na vagabaladi ria qari loi paleni na dia rangerange. Qari tori batia mae tu ria za na kabere tana Tamaza, qari tori valingilingia tu ria na varivana qari lame vei tana Tamaza, qari somana izongia za na Ongu Tabuna,

⁵ qari valingilingia ria za na nongoro leana tana Tamaza, beto qari tori vagilagilai tu ria za na neqi tana totozo tonai mina bangara na Tamaza uka riza.

⁶ Ba beto qari loi pale tu na dia rangerange tana Karisito. Za tapata jola na gabaladi ria, ura na roiti qari roitini za vei qari maka vaukea mule ko qari maka vatiti vakekea paleni mule ria pa korosi za na Tuna na Tamaza.

⁷ Ego na pezo za bukua na okoro za gorea beto ko za vatoa valeana vadi na umuma vavaguana ria qari umuma, nari za mina somana tekua tugu na mana tana Tamaza za na pezo aza.

⁸ Ba na pezo za vapidokoria na gazoro vari-varioka beto na buruburu pirudi za kepore nana varitokai. Ko na pezo aza za pala mina gozoria na leveleve tana Tamaza beto mina piara pale na iku aza.

⁹ Ka viza qua baere leana, gami paranga vaneqi vei ari gami, ba gami gilagila valeaniamami gami za na zona poreveveina jola gamu izongoni na

mana gamu, ko na mana aza za na veveina gamu taalo za gamu.

¹⁰ Na Tamaza za tutia na tuvizi tonai za varituti, ko pala minake dogoro paledi aza ria na roiti beto na variroqu gamu roitidi gamu pa izongona aza tonai gamu tokadi perangaina beto ko koviria ba gamu korapa tugu tokadi ria na tinoni tana Tamaza.

¹¹ Gami nyorogua vitivitigini gami za muke vamako gorea za na miu ngalingali tinganai mina kamua na vinabetona na miu toa, tonai mari gore votu ria na zakazava gamu korapa adono valeadi.

¹² Gamike nyoroguani gami ko bi mako gore za na ngalingalina na miu toa rangerange, ba gami nyoroguani ko mu toa vei ria qari vazozotoa na Tamaza beto qari adono vamomozo, ko pana zona vei aza za qari teku izongia ria aza za taringutinguti vakole vadi na Tamaza.

Na Taringutinguti Tarangena tana Tamaza

¹³ Tonai za roitini na Tamaza za na nana taringutinguti pana ti Ebarahami za kepore mule za maka bi neqi jolani na Tamaza, ko na Tamaza za maulu pana izongona makana,

¹⁴ ari za gua vei aza pana Kutikuti Tabuna, <<Qa maulu ara ko mana mana valeanigo ara ao beto ko mana vavuago ara ao ko mana vazokua ara za na tutimu ao,>> za gua.

¹⁵ Ko i Ebarahami zake munyala pana nana totoravuzuna na Tamaza tinganai za vagore votua nana taringutinguti, ko za vei za tekua i Ebarahami za na taringutinguti.

16 Tonai bi roitini na taringutinguti neqina za maka tinoni za pala mina maulu aza pana izongona maka goto tinoni za poreveveina jolani makana, ko totonai za tavanogoto za na varipera paranga tadiria na tinoni.

17 Ko tadiria mari tekua na taringutinguti za nyorogua vakabere valeleana vadi na Tamaza za minake izongo sogai aza za na roquna za gua, ko za vatavitini na maulu za nana taringutinguti.

18 Ko ari kori zakazava ari, na nana taringutinguti beto na maulu, za qarike boka soga beto na veveidi ari kori za na Tamaza ba zake boka sekesek. Ko gita taqe tavasare pana tana Tamaza za taqe tavaneqi valeleana ko tana aru tamana vamauria pa buloda aza za taringutinguti vakole vadigita na Tamaza.

19 Ko aza taqe korapa adono valeanani za vei na piko pana nada toa. Ko aza taqe adonia ani za i Jisu aza za mauru beto za vasaregita, beto za tori luge lao tu pana ia madina jola pa zelepade pa noka.

20 Pana laedagita za i Jisu za tori luge lao momoedigita tu za na ia madina aza. Ko za tava-bangara iama lavata kole jolana pana zona vei za iama i Melekizedeki aza.

7

Na Iama pana Zona Vei za Iama i Melekizedeki

1 I Melekizedeki ani za maka bangara pa guguzu pa Salemi beto maka iama tana Tamaza ululuna jola. Pa liguna za keni rapata i Ebarahami ko za vakilasaria ria na goto bangara beto ko totonai za

korapa mule, nari za i Melekizedeki za gozoria ko za manani aza.

² Ko i Ebarahami za iani i Melekizedeki za maka pa manoga pana dorudi na zakazava za tekuria aza pana totozo varipera. Na gINUANA momoe na izongona i Melekizedeki za Na Bangara Tuvizi; na vinaorina za na bangara pa Salemi tugu vei, ko na gINUANA na izongona za Na Bangara Bule.

³ Zake tagilagila na tamana na tinana beto na tututi ketakoi za podo lame vei aza. Ko na rane za podo beto totonai za uke ba zake tagilagila. Aza za maka iama kole jolana, ko za vei na Tuna na Tamaza aza.

⁴ Ko koviria za gamu batia za na tinoni poreveveina aza. Ura i Ebarahami aza tu na tamada momoe gita ba za vani tugu aza za maka pa manoga pa dorudi na zakazava za tekuria pana varipera.

⁵ Ria doru iama qari podo lame vei pa tutina i Livai za koleria za na garunu pa Vavanau ko mari tekua za maka pa manoga tadiria doru tinoni Izireli, ria na turadi gu. Ba ria na turadi gu ari ba na podo lame veidi tugu ti Ebarahami.

⁶ Goto i Melekizedeki ani za nake podo lame veina pa tutina i Livai ba za tekuria gu aza pana ti Ebarahami ria na maka pa manoga beto za manani i Ebarahami, i Ebarahami aza za izongia na taringutinguti tana Tamaza.

⁷ Taqe gilagila valeanianada gita doru za aza tu na tinoni poreveveina za vamadia za na tinoni nake loka poreveveina, ko za vei za i Melekizedeki za poreveveina jolani i Ebarahami.

⁸ Pana totozo tadiria na iama tuti lame veidi ti Livai za ria na tinoni qari boka uke gu za qari tekua na maka pa manoga. Ba pana totozo ti Melekizedeki aza za tekuria na maka pa manoga pana ti Ebarahami za korapa toanana aza vei za uleni na Kutikuti Tabuna.

⁹ Ko ari tana boka paranga vei za gita. Tonai za valaoa i Ebarahami za na maka pa manoga nari za i Livai ba za valaoa tugu za na maka pa manoga.

¹⁰ Ura i Livai za oqoro podo za totonai, ba za tori korapa tu pa tinina i Ebarahami aza tonai za gozoria i Ebarahami i Melekizedeki.

¹¹ Ego pana ginugua vei qari kole ria na iama butubutu Livai nari za qari taiani ria na tinoni Izireli za na Vavau ti Moses. Ko vei na roiti tadiria na iama butubutu Livai za bi okoto valeana, nari za bike tanyorogua mule za maka goto iama aza za iama pana zona vei za iama i Melekizedeki, nake iama pana tutina i Eroni aza na tite tadiria na tutina i Livai.

¹² Ba qarike pada ria na iama veveidi zara, ura tonai za soga za na tututi iama, nari za na Vavau ba za tasoga tugu.

¹³ Ko nada Bangara i Jisu, aza za tapoja na veveina ari, za na podo lame veina pa goto butubutu tu, ko kepore maka pa butubutu aza za bi roiti vei na iama.

¹⁴ Taqe gilagila valeanianada gita za na veveina ani ura na nada Bangara za podo lame vei pa butubutu ti Jiuda tu aza. Ko i Moses zake gigalia za na butubutu ani tonai za vavakatoni na veveidi ria na iama.

¹⁵ Ko pana zona vei tugu aza za i Jisu za tavanyumu iama pana zona vei za iama i Melek-

izedeki.

¹⁶ Ko i Jisu za tavanyumu iama, nake pana garunu tana Vavanau na veveina pae butubutu za pidoko lame vei aza, goto za tavaiamama pana neqina na toa kepore vinabetona.

¹⁷ Ura ari za gua vei za na Kutikuti Tabuna,
 <<Ao za maka iama kole jolamu
 pana zona vei za iama i Melekizedeki,>> za
 gua.

¹⁸ Ko na garunu leluna na veveidi ria na iama tutina i Livai za tavakole kale pale ura zake ngongo beto za kepore na veveina.

¹⁹ Ura na Vavanau ti Mosese zake boka valiosia maka za. Ko koviria za aza taqe korapa adonia za leana jola beto ko za boka vatata lamegita tana Tamaza.

²⁰ Ko kolenana mule za na maulu tana Tamaza. Ba na Tamaza zake maulu tonai qari tavaiamama ria kaki goto tinoni.

²¹ Goto tonai za iama i Jisu nari za maulu na Tamaza, ari za guni vei,

<<Na Bangara za maulu ko pala minake sogai za
 na roquna,
 ko ao za na iama kole jolamu,>> za gua.

²² Ko pana ginugua vei ani za i Jisu za tamaulu tarini za na vinaego tana Tamaza, aza na vinaego za leana jolani na vinaego leluna.

²³ Beto ko aza mule vei za goto za ari za vei. Ria na iama pa vinaego leluna za qari zoku, ura qari boka uke ko qarike boka iama lalaodia.

²⁴ Ba i Jisu za toa laonana gu, ko na nana roiti vei na iama za zake karovo lao tana maka goto tinoni.

²⁵ Ko za vei za koviria za doru totozo gu za boka aloria aza ria qari lame tana Tamaza tonai qari rangea na Karisito, ura aza za kole jola ko za turu vadi pa moena na Tamaza ria.

²⁶ Ko za gozoro gu beto za pada za taqe izongia gita za na kuta iama lavata vevei aza. Aza za vaegoa na Tamaza aza, za lioso, kepore maka sela bi roitini, za tapikata kale aza pana tadiria na tinoni seladi, beto za taovulu zae pa noka aza.

²⁷ Aza zake vei kaki goto kuta iama lavata pa moa. Ria na iama pa moa za doru rane qari vavavuini mae tu ria za na dia sela makadi beto za qari vavavuini ria na sela tadiria na goto tinoni. Goto aza za roitini za maka vavavui pana maka makamakaina totozo gu tonai za varivanani aza za nana toa makana.

²⁸ Na Vavanau ti Mosese za vanyumu iamaria ko qari kuta iama lavata ria na tinoni sela ko qarike boka roiti valeadi doru roiti. Goto na taringutinguti tana Tamaza za tavitia na maulu beto ko za tuti lame pa liguna na Vavanau aza za mijatia za na Tuna, aza za boka roiti valeadi doru zakazava kamua na kamua.

8

Na Kuta Iama Lavata pa Vinaego Koregana beto ko za Leana Jola

¹ Na kuta ginugua poreveveina gami korapa vavakatoni gami za na veveina gu na kuta iama lavata, aza za korapa nyumu pa kale matuana na

Tamaza lavatana pa noka, pana nyumunyumuna poreveveina jola.

² Aza za roitini na roiti tana kuta iama lavata pa ia madina jola pana aqaqo tabuna zozotona na Bangara Tamaza tu za vaturua, nake tinoni.

³ Ura doru iama za qari tamijata ko mari valaoria na dia varivana beto na vavavui manugu lao tana Tamaza. Ko za vei aza za nada kuta iama lavata ba mina kolenana tu za na nana varivana lao tana Tamaza.

⁴ Vei bi korapa pa pezo aza nari za bike boka iama aza, ura koledia ria na iama qari taudukuni pana vavanau ko mari valaoria ria na varivana.

⁵ Na roiti qari roitini ria na iama za na kirena beto na onguna gu aza za roitini na Karisito pa noka. Za maka moqaza podeke vei pana totozo tonai mi vaturua na aqaqo tabuna za gua i Mosese nari za paranga vabalaua na Tamaza, ari za guni vei, <<Muna kopuni ko doru zakazava za muna roiti tuti putaputani tugu za na veveina qa vabatinigo ara pa kubokubo,>> za guni.

⁶ Ba koviria za na Karisito za tori tekua tu za na roiti tana iama za poreveveina jolani tadiria na iama, maka moqaza podeke vei na vinaego za vaturua aza pa varikorapaina na Tamaza beto na tinoni ba za leana jola, ura na vinaego aza za kolea na taringutinguti leana jola.

⁷ Vei bi kepore selana za na vinaego momoe nari za bike tanyaqo mule za na vinaego vinaorina.

⁸ Ba qarike tutia ria nana tinoni za nana vinaego momoe ko za juturia na Tamaza ria tonai za paranga vei ari pana Kutikuti Tabuna,

<<Pa rane qari korapa lame rari
 za mana vaturua ara
 za maka vinaego koregana
 tadiria na butubutu Izireli
 beto tadiria na tinoni pa Jiudia,
 za gua za na Bangara.

⁹ Ko na vinaego koregana ani
 za minake vei na vinaego
 qa roitini pana tadiria na dia tite pa moa
 totonai qa aru tamania na limadi
 ko qa toka votu valeadi ara pa Ijipi.
 Qari daidia tutia ria za na vinaego
 qa roitini ara pana tadiria,
 ko za vei za qake pavu galadi ara ria,
 za gua za na Bangara.

¹⁰ Ko ani za na vinaego
 mana roitini ara
 pana tadiria na tinoni Izireli
 pana rane qari korapa lame,
 za gua za na Bangara:
 Mana vakolea pana roqudi ria na qua vavanau
 beto mana kutidi pa bulodi.

Ara za mana dia Tamaza ria,
 beto ko ria za mari qua tinoni ara.

¹¹ Ko kepore maka mina kilu vagigalaia
 maka goto turana pa maka dia guguzu
 babi ule vani za maka tavitina, ari bi guni vei,
 Mu gilagilai na Bangara, bi gua.

Ura ria doru qua tinoni
 mari gilagila betoziu ara,
 podalai pa pekina
 ko mi kamu pa lavatana.

¹² Mana taleozodi ara
 ria na dia sela

beto manake izongo roquroquria ara
 ria na dia roiti ikikeredi,>>
 za gua za na Tamaza.

¹³ Ko tonai za pojai na Tamaza za na veveina na vinaego koregana, nari za valelua za na vinaego momoena. Ko na zakazava za lelu beto za taunyara za pala minake kole lalaonana.

9

Na Vinataraza pa Pezo beto pa Noka

¹ Ego ko na vinaego momoe za kolenana ria na uana tolina na vinatarazaena na Tamaza beto kolenana za na aqaqo vavatarazaena beto na madina aza qari roitini ria na tinoni.

² Aza na aqaqo za tavaturu pa kale peguruna za tavaizongo na Ia Madina. Ko ketakoi qari kole za na juke vitu kaena beto na tevolo za kolea na bereti za tavarivana lao tana Tamaza.

³ Pa liguna na toba pokorina vinaori za kole za na aqaqo za tavaizongo na Ia Madina Jola.

⁴ Ko ketakoi qari kole za na tevolo tabuna za tapoko qolo ko ketakoi qari tavavavui na zakazava omomanga leadi beto ko na Bokese Binaqara za uleni na vinaego tana Tamaza. Na Bokese Binaqara aza za tapokoni na qolo beto pa leona za kole na lagi qolo za kurai na mana, na kolu opata ti Eroni za nyoruni na equru, beto kori kipa patu revarevatadi ketakoi qari takuti ria na Vavanau vinaego tana Tamaza.

⁵ Pa narena na bokese aza qari vatururia ria na mateana na vinagilagilana na Tamaza za suvere ketakoi, ko na babanadi za qari revata lao vei

pana udena na bokese ketakoi qari tavulaza ria na sela tadiria na tinoni. Ba nake pani za mana kilipuputuria ara za doru zakazava ari.

⁶ Ego zara qari tavatana vei ria na zakazava ketakoi. Ko ria na iama za qari luge lao pa aqaqo momoe pa kale peguruna doru totozo ko qari roitini za na roiti tana iama.

⁷ Ba na aqaqo vinaori pa leona za na kuta iama lavata gu za boka luge laoa, ko maka totozo gu pana maka aoro za boka lugea aza za na Ia Madina Jola aza. Tonai za luge lao za na kuta iama lavata za pogozo valugea aza za na orungudi na manugu za vavavuini ko na vulazana nana sela makana beto na vulazadi na sela qari roiti kaledi ria na tinoni.

⁸ Na Ongu Tabuna za vakabere valeania pana vinatana vei ari tonai za korapa turunana za na aqaqo pa peguruna nari za na zona lao lugena pa Ia Madina Jola za oqoro bola votu.

⁹ Ko na aqaqo peguruna ani za na vinapadapada za udukia na totozo koviria. Na gnuana za na varivana beto na manugu qari tavavavui lao tana Tamaza za qarike boka valiosia za na monanana na tinoni za vatarazaea na Tamaza.

¹⁰ Ura na zakazava ari za na ganigani gu, na buku gu, beto kaki zona vei qari vulaza muledi makadi gu ria na tinoni. Na totoli tuvizi pana peguruna gu na tini za ari, ko qari tavaroitit inganai gu mina kamua za na totozo tonai mina vakoregaria doru zakaza na Tamaza.

¹¹ Na Karisito za tori lame tu ko aza za na kuta iama lavatana pana zakaza leadi taqe izongoria gita koviria. Na aqaqo madina ketakoi za roiti

aza za poreveveina jola beto za lioso jola, beto ko nake ria na tinoni qari roitini za na aqaqo aza, ko na ginguana za nake zakaza taroitina pana kasia guguzu ani aza.

¹² Ko nake pana neqina na orungudi na qoti beto na bulumakau goto pana orunguna gu makana za lugea aza pana maka makamakaina totozo gu za na Ia Madina Jola ko za teku vadigita na tinaruvata kole jolana.

¹³ Na orungudi gu na qoti na bulumakau beto na kaudi na tuni bulumakau qari taparogo za qari iparani ria na tinoni qarike lioso na dia toa, ko pa zona vei ani za qari boka tavulaza ria na tinoni.

¹⁴ Ko vei mina zozoto za vei aza, nari za ae mina koi vei poreveveina za na orunguna i Jisu. Pana Ongongu kole jolana za varivanani tana Tamaza za nana toa makana za vei maka vavavui liosona. Ko na orunguna mina valiosia na monanada pana doru roiti kepore vua leadi, ko ta boka roiti vani na Tamaza toana.

¹⁵ Ko na ginguana vei beto na Karisito za vaturua na vinaego koregana za vei ko ria za soruria na Tamaza za mari tekua na mana kole jolana za taringutingutini na Tamaza. Ko za boka gore votu vei ari za ani ura na Karisito za tori uke tu ko za ruvataria ria na tinoni pana dia roiti ikikeredi qari roitidi tonai za korapa kolenana za na vinaego momoe.

¹⁶ Pana kalena na paranga vakole za poreveveina za mina tagilagila valeana mae za tori uke tu za na tinoni za roitini na paranga vakole,

¹⁷ ura na paranga vakole za pa liguna tu za uke na tinoni za roiti vakoleni beto za kolea na neqi

za na paranga vakole aza. Goto tonai za korapa toanana aza, nari za oqoro pore nana neqi za na paranga vakole.

18 Ko pana zona vei aza za na vinaego* momoe za tavanyumu tonai za tavaroti za na orunguna na manugu.

19 I Mosese za ule vadi mae ria na tinoni za doru garunu pana Vavanau, beto za tekuria za na orungudi na bulumakau beto na qoti ko za qaliri tavitidi na kolo beto za vatubulia za na vulu jemejemerena za tapiko pana kae hisopi ko za iparani pana buka beto pana tadiria doru tinoni za na orungu.

20 Beto ko ari za gua vei aza, <<Ani za na orungu za vanyumu vamauria za na vinaego za garunudigamu na Tamaza gamu ko muna vatabea,>> za gua.

21 Ko pana zona vei mutugu aza i Mosese za iparadi mutugu na orungu za na aqaqo tabuna beto ko doru zakaza qari tavaroti pana vatarazae.

22 Ko pana tutina vei za tapoja pa Vavanau za tata doru zakazava gu za qari tavarioso pana orungu, beto ko na sela za qari tavulaza pa liguna za tavuva mae tu za na orungu.

Na Karisito za na Vavavui za Vulazaria nada Sela

23 Ko za poreveveina jola za ria na zakaza ari, ria na ongudi gu na zakaza pa noka, za mari tavarioso tugu pana zona vei taqe koni pojai. Ba ria na zakaza pa noka za na vavavui qari leana joladi tu ari za na padadi.

---

* **9:18** Na paranga za tapeluku **vinaego** za na ginguana ba <<na paranga vakole>> tugu.   **9:20** Votu 24.8.

²⁴ Ko na Karisito zake lugea za na Ia Madina ria na tinoni gu qari roitini beto ko na kirena gu aza na zozotona. Goto za lugea aza za pa noka zozoto, ko koviria ketakoi za korapa turu vadigita pa moena na Tamaza aza.

²⁵ Doru aoro za tonai za luge lao pana Ia Madina Jola za na kuta iama lavata nari za pogozo tavitini za na orunguna na manugu. Ba na Karisito za nake zoku totozo za luge lao varivanani za nana toa makana,

²⁶ ura vei bi vei aza za pa podapodalaina na kasia guguzu ko za kamua koviria za bi uke tori zoku ngavulu totozo tu aza. Ba koviria tonai mari okoto qari gua ria na totozo nari za bola votu maka makamakaina totozo gu aza ko za varijo paledi ria na sela tadiria na tinoni tonai za varivanani nana toa makana.

²⁷ Doru tinoni za mari uke maka totozo gu, beto pa liguna aza za mari gozoroni varituti tana Tamaza ria za na dia sela.

²⁸ Ko pana zona vei aza za na Karisito ba za vavavuini za nana toa makana maka makamakaina totozo gu ko za pogozo vakeniria za na sela tadiria zoku tinoni. Ko tonai mina lame na vinaori totozo aza za nake veveina na sela za mina lameni aza, goto mina lame aloria tu ria qari korapa adonia aza.

10

¹ Na Vavanau tadiria na Jiu za nake kirena zozoto ria na zakaza zozotodi pa noka, goto na ongudi gu na zakaza leadi za taringuttingutini na Tamaza. Maka moqaza vavavui gu za qari tavavavavuini doru totozo na doru varituti aoro

gu. Ba na Vavanau zake boka zozoto valiosoria ria na tinoni qari lame tana Tamaza.

² Vei bi maka totozo gu bi tavaliioso za na dia sela ria na tinoni qari vatarazaea na Tamaza, nari za barike kole roquroqu takulangani ria pa monanadi za na dia sela ko barike roiti gojogojoni na vavavui ria na tinoni.

³ Ba na vavavui tugu ria za doru aoro qari kole varoquroqudi na dia sela ria na tinoni.

⁴ Ura na orungudi na bulumakau beto na qoti za qarike boka zozoto vulazia za na sela tadiria na tinoni.

⁵ <<Ko za vei za tonai za vanaqiti lagere pa kasia guguzu na Karisito nari za paranga lao tana Tamaza,>> ari za gua vei,

Na vavavui beto na varivana za ao quke ny-orogudi.

Ba gamu vanaqiti vaniziu maka tini ara.

⁶ Ria na manugu qari taparogo doruru pa vavavuina babi kaki vavavui vulazadi na sela za ao quke qeradi.

⁷ Beto ari qa gua vei,

<<Ani ara, Tamaza, qa vanaqiti ko mana roitini ara aza vei qu nyoroguani ao, maka moqaza vei tugu za tori takuti tu na veveiqu ara pana buka za kolea na Vavanau,>> qa gua, za gua za na Karisito.

⁸ Aza za tapoja momoe za ari za gua vei, <<Na vavavui beto na varivana manugu qari taparogo doruru pa vavavuina beto kaki goto vavavui vulazadi na sela za ao quke nyorogudi beto quke

geradi,>> ba ari tugu za na vavavui za varigaru-nuni na Vavanau.

⁹ Beto ari za gua vei, <<Ani ara, qa lame ko mana roitini ara aza vei qu nyoroguani ao,>> za gua. Ko na vavavui momoe za kepore na dia neqi ba na vavavui tana Karisito za pore neqina.

¹⁰ Ko pana ginugua vei na Karisito za roitini aza vei za nyoroguani na Tamaza, nari za taqe tavarioso pana nada sela za gita tonai za vari-vanani na tinina aza pana maka makamakaina totozo pusapusalai gu.

¹¹ Ria doru iama za qari turu pa moena na ia vavavuina ko qari roitini na dia roiti doru aoro beto maka moqaza vavavuina gu za qari vari-vanadi zoku totozo, ba na vavavui ria za qarike boka vulazaria za na sela.

¹² Ba na Karisito za varivanani ko na vulazadi na sela za maka vavavui gu, beto za nyumu keta pa kale matuana na Tamaza, aza na nyumunyuma poreveveina jola, ko mina kamua na kamua.

¹³ Ko koviria za korapa adono valeanani za tottonai mari tavakilasa ko mari tavakole pa kauruna ria nana kana.

¹⁴ Ura maka makamakaina vavavui gu za valiosoria ria na tinoni qari korapa tavamadi pana dia toa.

¹⁵ Na Ongu Tabuna makana za ule vadigita za na vavavuina na Tuna za garo. Ura ari za gua vei aza,

¹⁶ <<Ani za na vinaego mana roitini ara pana tadiria pana rane qari korapa lame rari, za gua za na Bangara:

Mana vakolea pa bulodi ria na qua Vavanau
beto mana kutiria pa roqudi.

17 Na dia sela beto na dia roiti ikikeredi
za manake izongo roquroqu laoria ara,>> za
gua.

18 Ko tonai qari taleozo ria na sela, nari za ke-
pore mule za maka vavavui bi tanyorogua mule.

Aria ko ta Tata Lame tana Tamaza Gita

19 Ko za vei za, ka viza tavitiq, pana orunguna i
Jisu taqe taruvata zozoto za gita ko koviria taqeke
matagutu luge laoa gita za na Ia Madina Jola.

20 Aza za revanga vadigita maka zona koregana
na zona toana ko gita taqe boka tutia na zona aza
za lao vei ketakoi za suveria na Tamaza, maka
moqaza podeke vei na kuta iama za lao vei pana
poko za tobai na Ia Madina. Ko i Jisu za roiti
vei aza tonai za varivanani na tinina makana pa
korosi, ko na tinina za vei na toba poko.

21 Taqe izongia gita za maka iama poreveveina
aza za kopuni na ruma tana Tamaza.

22 Ko aria ko ta tata lame tana Tamaza pana bulo
za zozoto beto pana rangerange neqina, ura na
buloda qari tori tavalioso tu pana monana ikeredi
beto ria na tinida qari tori tavakorega tu pana kolo
liosona.

23 Ta aru tamana vamauru tonai taqe ko-
rapa adono valeanani aza mina roiti vadigita na
Tamaza, ura na Tamaza zake boka teteria ria nana
tarigutinguti.

24 Ta makarai varidogoro ko ta varivaneqi pana
variroqu beto pana roiti leadi.

²⁵ Take aru loloia za na nada varikamu pana toa vinatarazaena na Tamaza. Ria kaki za qari tori toa vei tu ko zake leana za vei aza. Goto gita za ta makarai paranga varivaneqi ura gamu gilagilaimiu gamu za na rane tana Bangara za rijo tata lame za koviria.

²⁶ Ura vei tabe mijatia ko tabe toa lalaonada pana sela pa liguna taqe tori teku vakatapia tu gita za na nongoro zozotona, nari za kepore mule za maka vavavui mina boka vulazaria na nada sela.

²⁷ Goto na totozo aza za aza gu za kole ko mina taadono valeleana za na varituti varivamatagutuna beto na memea iku lavata mina ganiriagana ria na tinoni qari kanai na Tamaza.

²⁸ Na tinoni za dainana vatabea na Vavanau ti Moses gu ba zake taroqu goto za tavauke pale pa liguna qari vavakato za kori ba kue tinoni ko za tapoa za na sela tana.

²⁹ Ko mina vei za ae mina koi vei lavatana za na vinakilasa na padana na tinoni za tete anyanyuni na Tuna na Tamaza, za dogoro veini maka zakaza goborona za na orungu za vaturua na vinaego tana Tamaza beto za vulazia nana sela, beto ko za poja vikevikeria za na Ongongu za vadogorodigita na variroqu!

³⁰ Ura taqe gilagilainada gita za aza za paranga vei ari, <<Ara za mana varisogaqua, ara mana vagozoro taledigamu na tapata ria na sela gamu roitidi,>> za gua. Beto ari mutu za gua vei, <<Na Bangara mina tutidi nana tinoni,>> za gua.

³¹ Na zakaza varivamatagutuna jola za tonai na tinoni mina tavakilasa pa limana na Tamaza

toana.

³² Ba mu roquroqua gamu za aza za vevei na miu toa perangaina. Totonai gamu koni batia na kabere tana Tamaza za gamu gozororia zoku tapata, ba gamu vangajuria ria na vitigi.

³³ Kaki totozo za gamu tapoja vikevikere beto gamu tangangulu pa moedi na tinoni, goto kaki totozo za gamu malumu gu ko mu somana tavitiria ria qari tangangulu pana zona vei aza qu gua.

³⁴ Gamu somana gozororia gamu ria na vitigi qari gozororia ria na tinoni qari tapiu taleni na veveina na Karisito, beto ko totonai qari teku vakenidigamu ria na miu izizongo za gamu qera gu, ura gamu gilagilaimu gamu aza na zakaza za taringutingutidigamu na Tamaza za gamu korapa izongoria gu gamu, ko ria tu za na zakaza qari poreveveina jola beto mari kole jola.

³⁵ Ko za vei za muke munyala tonai mu tangangulu, ura vei munake munyala za pala muna tekua gamu za na pinia lavatana.

³⁶ Goto gamu za mu turu vangaju tu, ko mu boka roitini gamu za aza za nyoroguani na Tamaza beto za muna tekua gamu za nana taringutinguti.

³⁷ Ura ari za gua vei za na Kutikuti Tabuna,
 <<Nake zovaina za na totozo za kole,
 beto aza za korapa lame za mina lame kamu.
 Ko pala minake vavabongi aza.

³⁸ Ba na qua tinoni tuvizina mina toani na rangerange,
 goto na tinoni za gabala mule,
 za ara qake qerani aza,>> za gua.

³⁹ Ba gita za nake tinoni vevei ria qari gabala mulea na dia toa leluna ko qari muma. Goto gita za na tinoni taqe rangea na Tamaza ko taqe taalo pana nada toa.

11

Ria na Tinoni qari Rangea na Tamaza

¹ Ego ko gita taqe rangea na Tamaza za taqe vagilagila valeanaria ria na zakazava taqe korapa adono gelegele valeadi, beto ko taqe oqoro tu batiria za na zakazava ari ba taqe tori gilagilainada tu za na zozotodi ria.

² Ura tonai qari rangea ria za qeradi na Tamaza ria nada tite pa moa.

³ Taqe izongia na rangerange za taqe vakoinonoa za na Tamaza za paranga gu nari za tavapodaka na kasia guguzu, ko ria na zakaza qari tabata za qari taroiti pana zakaza qarike tabata.

⁴ Za izongia na rangerange i Ebolo ko za vei za varivanani za maka vavavui za leana jolani ti Keni. Ko za rangea na Tamaza aza vei za gigalani maka tinoni tuvizina na Tamaza aza, ura na Tamaza za qerani nana varivana. Beto ko za rangea aza na Tamaza ko za tori uke tu aza ba nana roiti za korapa tugu paranga vei na tinoni toana pana tadigita.

⁵ Za izongia na rangerange i Inoke ko za vei za zake gozoria na uke, goto za tateku vakeni pa noka. Ko kepore maka tinoni bi batia aza ura na Tamaza za teku vakenia. Na Kutikuti Tabuna za

pojai za totonai za oqoro tateku vazae za vaqerai na Tamaza aza za gua.

⁶ Na tinoni za kepore na nana rangerange za zake boka vaqerai aza na Tamaza, ura na tinoni za tata lame tana Tamaza za mina vazozotoa mae tu aza za na Tamaza za na Tamaza toana beto ko aza za mina vadi na pinia ria qari nyaqo tutia aza.

⁷ Za izongia na rangerange i Noa ko za vatabea aza za na paranga vabalau tana Tamaza na veveidi ria na zakaza qari oqoro tabata. Za vatabea aza za na Tamaza ko za roitini za na aka ketakoi za tavasare aza beto ria nana tatamana. Ko za vei za tapitu za na kasia guguzu, ba na Tamaza za dogoro veini na tinoni tuvizina i Noa ura za rangea aza na Tamaza.

⁸ Za izongia na rangerange i Ebarahami ko tonai za kukua na Tamaza nari za vatabea ko za taloi lao za pana maka ia za taringutinguti vani na Tamaza. Ko zake gilagilai aza za ketakoi za korapa valao veini na Tamaza, ba za loi pale tugu aza za nana ia.

⁹ Za izongia na rangerange aza ko za suvere vei na tinoni gotona pana ia za taringutinguti vani na Tamaza. Za suvere pana aqaqo tavitiria ari Aisake beto i Jekopi, ari kori qari tangutingutini tugu vei za na taringutinguti aza.

¹⁰ Ura i Ebarahami za kole adonia za na podaka lamena na guguzu za kolea na kokovana mau-runua, aza na rumu na Tamaza za roquveini beto za vaturua.

¹¹ Za izongia na rangerange i Ebarahami ko za boka vaporea aza za maka koburu marene, totonai qari tori baragozo na qoele vitivitigi tu ari

kori Sera. Za rangea aza za na Tamaza mina boka kopuni nana taringutinguti.

¹² Ko pana kalena na vapore koburu za i Ebarahami za tori jolani tu na totozo, za varitoto vei pu tori ukenana tu aza, ba pana maka makamakaina tinoni gu ani qari podaka votu lame vei tugu za taringutingutini na Tamaza ria na tutina qari zoku vei na seru pa noka, beto qari mota vitivitigi vei na nagaza pa poanana.

¹³ Ria doru tinoni rangerange ari za qari uke tonai qari korapa rangeadia na Tamaza. Qari oqoro tekuria na zakaza za taringutingutini na Tamaza, ba pa zouna tu qari gelegele batidi ko qari qeradi beto ko qari ule votudi za ria za na tinoni gotodi beto na kamudi gu pa pezo ani ria qari gua.

¹⁴ Ria qari paraparanga vei zara za qari vakaberia za qari korapa adonia gu ria za maka dia guguzu togazana.

¹⁵ Vei na dia guguzu qari loi za bari kole roqu vakoititia ria, za bari tori muledia tu za pa dia guguzu aza.

¹⁶ Ba maka guguzu poreveveina jola tu, aza pa noka tu, za qari kole kulikuli geleni ria. Ko na Tamaza zake keani ko ria mari gigalani na dia Tamaza aza, beto ko za vanaqiti vadi maka guguzu ria.

¹⁷ Za izongia na rangerange i Ebarahami ko tonai za tapodeke nari za malumu gu ko mi vavavuini aza i Aisake za gua. Ti Ebarahami tugu za vakolea na taringutinguti na Tamaza, ba za malumu vavavuini gu aza za na tuna makai.

18 Ari za gua vei na Tamaza pana ti Ebarahami,
 <<Pana tutina i Aisake mari lame vei ria na tutimu
 qa taringutingutinigo ara,>> za guni.

19 I Ebarahami za rovea za na Tamaza za boka
 vaturu muleria gu pana uke ria na tinoni, ko pana
 maka dogodogorona za teku muleni tugu pana
 uke aza i Aisake.

20 Beto ko za izongia na rangerange i Aisake ko
 za leve taridi na mana mari tekuria uka riza za ari
 Jekopi i Isoa.

21 Za izongia na rangerange i Jekopi ko tonai
 za tata uke nari za manadi ria na okokoto tuna i
 Josepa beto za opo pa batuna na nana kolu ko za
 vatarazaea na Tamaza.

22 Za izongia na rangerange i Josepa ko tonai za
 tata okoto nana toa nari za roqu vakoititia aza za
 na veveina mari taloi pa Ijipi ria na tinoni Izireli
 beto ko za loi vadi za na vavanauna ae mari veini
 na pudapudana.

23 Qari izongia na rangerange ria na tinana na
 tamana i Mosese ko tonai za koni podo nari qari
 golomo vapaea kue popu, ura qari dogoria za
 maka melalu vavaguana aza ko qarike matagutu
 majai ria za na paranga ti Pero.

24 Za izongia na rangerange i Mosese ko tonai za
 lavata zae nari za dainana tagigalani na koburu
 tana tuna reko i Pero aza.

25 Za dogoria za vei aza mina somana vitigi
 tavitiria ria na tinoni tana Tamaza za poreveveina
 jolani aza bi kole qeraqera pa toa sela iaapeki to-
 tozo za gua.

²⁶ Za dogoria za vei aza mina tavakea taleni aza za na veveina na Karisito za poreveveina jolani doru izizongo pa Ijipi, ura za dogoro laoa aza za na pinia mina tekua uka riza.

²⁷ Za izongia na rangerange i Mosese ko zake matagutuni za na korakora tana bangara pa Ijipi, goto za taloinana pa Ijipi. Za vei za batini matana zozoto aza za na Tamaza paena, ko zake gabala.

²⁸ Za izongia na rangerange aza ko za roitini aza za na vavolo Alokata beto za pojadi aza ria na tinoni Izireli ko qari orani orungu ria na dia atakamana, ko za vei za na mateana varivuke zake vaukeria na koburu marene moadi tadiria na tinoni Izireli.

²⁹ Qari izongia na rangerange ria na tinoni Izireli ko qari rerege karovo veini na pezo pidilina za na Kolo Jemere. Goto ria na tinoni Ijipi tonai qari podekia karovo qari gua nari za uderia na kolo ko qari kuju betodia.

³⁰ Qari izongia na rangerange ria na tinoni Izireli ko qari jegararia za na toba pa Jeriko pa liguna qari rerege idi livutia ka vitu rane.

³¹ Za izongia na rangerange i Rehabi na tugele ko zake tavauke tavitiria ria qari kiluni na Tamaza, ura aza za vatoga valeanaria ari kori tinoni Izireli qari lame dogoro golomia na ia.

³² Ko na za mule za mana vavakatoni ara na veveidi ria qari vazozotoa na Tamaza? Zake kakaza za na totozo ko manake boka vavakatodi ara za na veveidi ari Gidioni i Beraki i Samusoni i Jepita i Devita i Samuela beto ko ria na tinoni korokorotai.

³³ Qari izongia na rangerange ria na tinoni veveidi ari ko qari rajaria na vakilasaria ria na

goto binangara. Qari roitini ria za aza vei za tuvizi ko qari tekuria za ria na zakaza vei za taringutingutini na Tamaza. Qari ngujupukuria za na ngujudi na laione,

³⁴ qari vaukeria ria na memea iku lavata, qari ukudi ria qari kole nyonyorogua vaukeria pana benete. Na tinoni munyalala ria ba qari tavaneqi. Qari varene pana varipera beto ko qari vaki-lasaria ria na dia kana qari lame vei pana goto butubutu.

³⁵ Ria na reko tiolata qari boka dogoro liguria na turadi qari tori uke tu ba qari tavaturu mule. Ria kaki qari daidia taruvata ko qari taaru vitivitigi tinganai qari uke, ko qari vei ko mari tekua ria za na toa poreveveina jola tonai mari tavaturu mule qari gua.

³⁶ Goto ria kaki za qari vagoreni qera, qari piqopiqoloria beto qari valugedi pa rumavarip-iuna.

³⁷ Qari tagona vauke, qari soe lomotoori, qari tavauke pana meana na benete. Na kopodi gu na sipi beto na qoti qari pokodi tonai qari rerege, qari golaba varivasevi, qari takomiti beto qari taaru ngangangulu.

³⁸ Pana tadiria na tinoni vevei ari za na kasia guguzu ani za zake garo! Qari rerege vei na tinoni karovodi pa qega beto pana ia tabadi, qari suvere pa bevi beto pa baongo pa kauru pezo.

³⁹ Ria doru tinoni ari za qari izongia na rangerange ko za qeradi na Tamaza. Ba qari oqoro tugu tekua ria za na zakaza za taringutingutini na Tamaza,

⁴⁰ ura na Tamaza za tori dogoro momoea tu za

maka zakaza poreveveina tadigita. Na ginguana za roiti vei aza za vei ko ria za mari somana gu tadigita za mari tavaokoto.

12

Na Vavanau tana Tamaza na Tamada

¹ Ego ko ria na mota tinoni vevei zara qari varene pana dia rangerange za qari idi livutugita ari. Ko za vei za gita ta loi paledi doru zakaza qari suqutugita beto na sela za aru tamanagita, ko ta abutu vangajua gita za na varivoze za korapa kole pa moeda gita.

² Ta dogoro vatogazia gita i Jisu aza na pododalaina beto na vinaokotona nada rangerange. Na qeraqera za kolenana pa moena ko za vakepore veveina paleni za na uke varivakeana pa korsi, ko koviria za korapa nyumu pa kale matuana na Tamaza aza.

³ Mu dogoro laoa aza za vangajuria na tapata qari vani ria na tinoni seladi, ko muke munyala beto muke oqanai taloi pana miu rangerange.

⁴ Ura pana miu rajana na sela za gamu za oqoro votu taledigamu na orungu.

⁵ Ba ae vei gamu tori muma paledi tu gamu ria na paranga varivaneqi za poja veidigamu na tuna na Tamaza pa Kutikuti Tabuna? Ari za gua vei aza, <<Tuqu, muke roqu veidi na zakaza goborodi ria na vavanau tana Bangara.

Beto muke munyala tonai mi udukia na mua sela.

⁶ Ura ria za roquroquria za vatuviziria tugu za na Bangara,

beto za piqoloria tugu ria doru za gigaladi na tuna,>> za gua.

7 Mu vangaju veidi na vavanau gamu ria na vitigi gamu lugeria. Na vitigi gamu gozororia za uleni za na Tamaza za korapa veidigamu na tuna za gamu. Ura kepore za maka koburu bike tavavanau pana tana tamana.

8 Na Tamaza za vavanauria ria doru tuna. Ko vei munake tavavanau za gamu, nari za nake tuna zozoto aza za gamu goto na podo zonamiu gu.

9 Ria gu na tamada pa pezo ba tonai qari vavaugita nari za taqe pangagadi tu. Ko za poreveveina jola za tana tutiria na vavanau tana Tamada pana Ongongu ko tana toa.

10 Ria na tamada makada za qari vavaugita pana totozo papakana gu pana zona qari rove veini za tuvizi. Ba na Tamaza za roiti vei ko mi tokadigita gita ko ta somana tekua za na toa liosona vei za toani aza za gua.

11 Doru vavanau za pana totozo qari tavari-vavanaudi za qarike varivaqera goto qari vari-vatakulanga. Ba ria qari teku varoitiria za qari tekua na pinia toa bulena beto na tuvizina.

Na Vavanau beto na Vinabalau Tadiria na Tinoni

12 Ko za vei za mu alakadi ria na limamiu qari makomako beto mu vaturu vatuvisiria ria na nenemiu qari neqeneqere pavu.

13 Beto mu vaemeseria na zona ketakoi mari rerege vei na nenemiu, ko na qao mike gabala vapele goto mi tasalana tu.

14 Mu podeke vitivitigia ko mu toani na toa bulebulena tavitiria doru tinoni beto na toa liosona pana tana Tamaza, ura na tinoni zake toa vei aza za minake boka batia za na Bangara.

15 Mu kopu vabalau keta kaki gamu mari gabala loi pale na variroqu varialona tana Tamaza beto ko keta kaki mari vei na buruburu ikikerena mari pidoko zae ko mari vadi na tapata ria zoku pa varikorapaimiu.

16 Mu kopu vabalau keta kaki mari vei i Isoa za toani na toa aru valulasa beto zake pangagani na Bangara. I Isoa ko pana maka iapeki ganigani gu za vavaini za na ia tana koburu moa bi tekua aza.

17 Ko gamu gamu gilagilaimiu za pa liguna za nyorogua teku izongia aza za na mana tana tamana ba zake taiani aza. Ura zake boka peluku vamule sogai aza na roiti za roitini, ko za lukana taleni tu aza ba zake boka.

18 Ura gamu za gamuke lame pana ia za boka tauli beto za kolea na memea iku na rodomo kunikuni na gava ranebongi

19 na vaqorona na kuvili beto na mamalaingina na parangana na Tamaza. Tonai qari nongoria ria na tinoni Izireli za na mamalaingina na Tamaza nari qari tepa vitivitigia ko barike nongoro sogai mule za maka paranga qari gua,

20 ura qari matagutuni za na vavanau ari za gua vei, <<Vei na manugu gavere gu za mari ulia na kubo, ba mari tagona vauke tugu ria,>> za gua.

21 Ko na zakaza za votu tabata pa kubo aza za varivamatagutu vitivitigi ko i Mosese ari za gua vei, <<Qa matagutu vitivitigi ara ko qa

neqeneqere!>> za gua.

²² Goto gamu za gamu lame pa kubo Zaione beto pa guguzu tana Tamaza toana, aza na Jerusalema pa noka, ketakoi qari kole na zoku vuro na vuro mateana,

²³ pana varikamu qeraqera tadiria qari vei na koburu podo moadi, ria za takuti na izongodi pa noka. Ko gamu lame tana Tamaza, aza za tutidi doru tinoni, beto ko pana tadiria na ongongudi ria na tinoni leadi pa moadi qari toa vei za ny-oroguani na Tamaza.

²⁴ Ko gamu lame pana ti Jisu aza za vaturua na vinaego koregana beto ko na orunguna za iparani valiosodigita, ko na orunguna aza za uledi na zakaza poreveveina joladi vei ria za uledi na orunguna i Ebolo.

²⁵ Mu kopu vabalau ko muke dainimu na vatalinga lao tana Tamaza aza za korapa paranga lao tadigamu. Ura ria qarike vatalinga lao za tana gu za valageria pa pezo na paranga vabalau tana Tamaza nari ba qarike boka uku. Ko mina vei za gita tanake boka zozoto uku za vei tana gabala loia gita za aza za paranga lagere vei pa noka!

²⁶ Na mamalaingina aza za jojoua na pezo pana totozo aza, ba koviria za tori paranga vakole vei tu ari, <<Pala mana maka totozo joua mule ara za nake pezo gu makana goto na oka tugu vei,>> za gua.

²⁷ Ko ria na paranga <<maka totozo mule>> na gnuana za ria na zakaza qari tavapodaka za mari tajou vakanoko ko mari tavarijo pale, ko ria na zakaza qarike boka tajou vakanoko mari turu jola.

²⁸ Ko gita ta paranga leana ura taqe izongia na binangara zake boka tajou. Ko za vei za ta qera beto ta vatarazaea na Tamaza pana zona mina querani aza beto ko mi tavitia na matagutu beto na pangaga,

²⁹ ura nada Tamaza za vei na iku pipiara.

13

Na Toa za Vaqerai na Tamaza

¹ Muke beto variroqu lao lame za gamu na tamatazi tana Karisito.

² Muke nogoto vatogaria pana miu ruma ria na tinoni gotodi. Ura ria kaki qari roiti vei aza za tonai qarike gilagilai nari za na mateana tu ba qari vakamuria pa dia ruma.

³ Muke mumadi ria qari luge pa ruma varipiuna goto mu roquroqu veidi gamu ba gamu somana tapiu tavitiria tugu ria. Ria qari gozoro tapata mu roquroqu veidi gamu ba gamu gozoro tapata tavitiria tugu ria.

⁴ Na varielava za mari pangagini doru tinoni, beto ko na roiti tamabaragozo za kepore selana. Goto ria qari aru valulasa beto ria qari barabarata za na Tamaza mina tutidi.

⁵ Mu balauni za na toa bulo poata, goto mu querani gu aza vei gamu izongia. Ura ari tori gua vei tu na Tamaza, <<Manake izongo loigo ara ao; manake loi palenigo ara ao,>> za gua.

⁶ Ko za vei za ta varene gita ko ari ta gua vei,
<<Na Bangara za na qua varitokai,
ko ara manake matagutu.

Na za mari boka roitini ria na tinoni pana taqu?>>
tana gua.

⁷ Muke koroto roquria ria na miu tinoni matamata, ria qari ule vadigamu na paranga tana Tamaza. Mu dogoro viloto valeania za na vuana na dia uana pana toa, beto ko mu dogoro tutia za na rangerange neqina qari izongia.

⁸ I Jisu Karisito za maka moqaza podeke gu pa nyoro pa ngenari ko uka riza.

⁹ Muke loposodi ko mari toka vapirugamu ria doru varivagigalai gotogotodi. Za vavagua jola tugu za na bulomiu mi tavaneqi pana variroqu varialona tana Tamaza, goto nake pana tutidi na vavanaudi na veveidi na ganigani, ura na vavanau vevei ria zake tokadi ria qari tutiria.

¹⁰ Gita za kolenana nada ia vavavuina ba ria na iama qari roiti pa zelepade tadiria na Jiu za qarike tavamalumuni ko mari gania za na zakaza qari tavavavui ketakoi.

¹¹ Doru aoro na kuta iama lavata za pogozo valugea pana Ia Madina Jola za na orunguna na manugu ko za vulazaniria na sela, goto na kobukobu tinidi na manugu za qari taparogo pa peguruna na ia qari suveria na minete tinoni.

¹² Ko za vei za i Jisu ba za uke pa peguruna na tobana na guguzu, ko za valiosoria pana orunguna makana ria na tinoni.

¹³ Ko gita ba ta votu lao ti Jisu pa peguruna na ia qari suveria na tinoni ko ta somana gozoria za na kea lavata za varajai aza.

¹⁴ Ura gita kepore nada guguzu togazana za pa pezo, goto aza tu na guguzu uka riza za taqe

korapa geleni gita.

¹⁵ Ko take beto vavavuini gita pana tana Tamaza za na vatarazae pana roiti za roitini i Jisu. Na vavavui vei aza za koko lame vei pana beruberudi ria qari ule votuni na dia rangerange pana tana Bangara.

¹⁶ Na roitina na roiti leana beto na makarai varitokai za muke vamako goreria, ura ria tugu za na vavavui qari vaqerai na Tamaza.

¹⁷ Mu vataberia beto mu tutiria na miu tinoni matamata. Ria za qarike minyere pana kopumiu gamu, ura pala mari ule votuni ria pana tana Tamaza za aza qari roiti veini na dia roiti. Ko za vei za mu vataberia ko mari roitini pana qeraqera za na dia roiti, goto vei munake vataberia za pala mari takulanga ko totonai za gamu za munake boka tatoka.

¹⁸ Muke nogoto varavara tokadigami gami. Gami gami gilagila valeania za gami izongia na monana leana, ura gami nyorogua toani na uana leana doru totozo.

¹⁹ Ko qa tepa vitivitigigamu ara za gamu ko mu varavara tokaniziu ko na Tamaza mi siqarai garunu mule laoniziu tadigamu.

Na Varavara beto na Paranga Vinaokotona

²⁰ Ego na Tamaza bule za tori vaturu mulea tu za nada Bangara i Jisu, aza na sepati lavata ura pana orunguna za vanyumuni aza za na vinaego kole jolana.

²¹ Ko na Tamaza tugu aza mi vadigamu doru zakaza leadi ko mu boka roiti votuni za na nyorogua tana, beto ko mi roitini pana tadigita aza za vaqerai aza tonai taqe rangea i Jisu Karisito. Ko

i Jisu Karisito za mi tavatarazae kamua na kamua!
Agua.

²² Qa tepa vitivitigamu ara za gamu, ka
viza tavitiqu, ko mu vainongoro valeanani za
na paranga varivaneqi ani, ura na leta qa kuti
vadigamu ani za nake kakazana.

²³ Gamu gilagilai za na taida i Timote za tori
tavavotu tu, ko vei mina oqanai lame nari za pala
mana tokai tonai mana lao dogorogamu gamu.

²⁴ Mu pojadi na mami roquroqu lavata tadiria
na miu tinoni matamata beto tadiria doru tinoni
tana Tamaza. Ria na taida qari koko lame vei pa
Itali ba qari valaoa na dia roquroqu tadigamu.

²⁵ Na variroqu varialona mi vavaburogamu
gamu doru.

**Kubokota Adapt New Testament
Ghanongga: Kubokota Adapt New Testament (Bible)**

copyright © 2024 The Seed Company

Language: (Ghanongga)

Contributor: Islands Bible Ministries

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 2 May 2025 from source files dated 2 May 2025

b15930fb-006d-5d59-8c92-849586c93e2c